

דני: הם ידעו שאנחנו מדברים אליהם דברים חסרי
בית, אבל לא הבינו אף מילה.
יהונתן: אי-אפשר להאשים אותם. כי מה שראו זה
חריג. הם רגילים רק למה שמגיע אליהם. ומה שמגיע
אליהם זה אמנות לעם. אמנות לעם מציגה להם את אמי
הגנראלית. וצריך לזכור שאמנות לעם זה עניין של
הרבה כסף. זה הופעות בכל מה שקרוי עירור-פיתוח.
יישובי-ספר. רצינו ללכת אליהם. קיבלנו מהם מיכתב
שהועדה יטבה והחליטה שהם לא מעוניינים שאנחנו
נופיע במסגרת אמנות לעם.
טוב, אז יש דברים שהם שאי הצביעות. אתמול, למשל.
היו בהצגה קצין חינוך ראשי של צה"ל, סגנו השליש
שלו, כדי לחלוק את ההצגה מספיק טובה לצבא. הם
התגלגלו מצחוק כל ההצגה ונהנו. אבל אחרי-כך הם
החליטו שלחילים אסור לראות את זה. אני לא
מבין: האם גיבועולי וכאלפיה הם יותר חכמים מה?
טייסים, השיריונאים והצנחנים של צה"ל, שלהם מותר
לקנות מההצגה ולחיללים לא? וזהו צביעות איומה.
הרי כל מה שאנחנו עושים זה מאהבת הארץ. אם לא
היינו אוהבים את הארץ, לא היינו מופיעים בארץ.

דני: אני רואה את זה קצת אחרת. אני לא יכול
להאשים את האנשים האלה אישית. אם אדם מוכן לחיות
כל חייו במסגרת של מדים ופקודות, ולעשות משום
כל דברים שהוא לא רוצה לעשות, ברור שהוא יתגבד
להצגה כזאת...

יהונתן: אני לא חושב שהמתייוונים למיניהם עושים
שירות גדול לאומה יותר ממני. ולהם נותנים להופיע
בפני הצבא כל לילה. או בסדר, אני לא מדבר על יפה
ירקוני, שהיא באופן אישי אחראית לשמונה המילחמות
האחרונות מאז מלחמת קרים...

דני: לי יש דיעה אחרת. חשבתי על זה הרבה. ניסיתי
להיות עיקבי עד עצמי מתחילת דרכי. לגבי עצמי אני
מצליח לא רע. אבל לא לגבי הקהל. הגעתי למסקנה שאני
לא יכול לקחת קהל, שהתחנך כל חייו על מוסיקה
מיוזרית ויוזרית, ולהגיד לו, בסדר, עכשיו תשכח הכל
ובוא תשמע סוף מתקדם ובוב דילן. זה עניין של חינוך.
אי-אפשר לחנך אנשים בני שלושים. אם אדם אוהב לשמוע
את טריפונאס או את אויס-כולותום, לא אני אגיד לו
מה לשמוע. אני יכול להבין אותו. לכן אני די מרוצה
שאמנות לעם לא לקחה אותנו...
יהונתן: ואני מסתכל על זה כעל שטיפת-מוח.
אינני מתייחס לעניין הכדאיות, אם אני איהנה מזה, אלא

..זה שמביאים לצבא דק את יפה ירקוני ואח טריפונאס - זאת שטיפת-מוח!

על כך שיש אפשרות לחנך קהל. זאת שטיפת-מוח להביא
את יפה ירקוני כל מילחמה, שתשרי...
דני: העסק פשוט מאוד... במקומות האלה, אם לא
אוהבים אותך הם זורקים אבנים, כמו שעשו לדודו
דותן... אבל פה, בהצגה שלנו, הם הרגישו שזה משהו
חשוב. רק לא יכלו לתפוס מה. הם לא הפריעו. התביישו
לצחוק, ולעומת זאת ישבו ביניהם ארבעה קצינים,
ארבעה כתמים בלונדיניים בים של שחור, וצחקו אל
תוך החולצות שלהם, שלא יראו.

יהונתן: זה עוד אבסורד אחד. כשאנו מציגים ב-
צוותא, באות קבוצות מאורגנות של טייסים ושל צנחנים,
וקונות כרטיסים במזומנים. זה בסדר. זה מותר להם.
אבל לבוא ולהופיע בפניהם בחינם, זה אסור לנו.
דני: עשינו הופעה ניסיונית בחילה-אוויר. אחד ה-
מפקדים לקח את העניין על אחריותו, אחרי שהוזהר אות-
נו כי אם זה לא יהיה טוב, יורקו אותנו לבריכה. הם
נורא נהנו. אבל קרו דברים מוזרים בצבא. ראיתי את
המבט של החיילים אל המפקד: אם הוא צוחק, אז גם הם
צוחקים.

יהונתן: זה נכון... זה המערביה-פרועה.
דני: הסגן של קצין-חינוך ראשי, כאלפיה, אמר לי:
"מה אני אעשה אם איזה חייל ישלח שאלתה לכנסת
איך נותנים להציג הצגה כזו בצה"ל? אני יכול לקחת
אחריות על זה?" השאלה היא, מי יכול כן לקחת אחר-
יות?

מה יש בהצגה שלכם שמפחיד אותם כדי כך?

יהונתן: אמרתי כבר, זה הניסיון להחזיר למילים את
הכוח שלהם. מה זאת ההצגה הזאת? זה להסתכל לאנ-
שים בעיניים אחרי הרבה שנים שאני מתחבא מאחרי
העיתונים. אני חושב שזו מטרה ישגבת. זה הרבה
יותר מאשר הגדרה של טעם הצגה. יש כל מיני דברים
שיש לנו לומר, ואנחנו אומרים אותם, אבל המכנה
המשותף שלהם זה שהם נאמרים מהלב, מבלי לשקף.
**האם אתה באמת אומר בהצגה כל מה
שאתה רוצה להגיד, כל מה שאתה חושב?**
יהונתן: אני משוכנע שאני עושה את זה. תראה.
כשתיכננו את העסק חשבנו להופיע פעמיים בשבוע
בערב שירה. מה שיצא מזה זאת הצלחה מיסחרית
כבינה, משהו כמו טיפווי 1901...
דני: אל שתחצני!

יהונתן: ולמה זה? זה בגלל שאנחנו לא משקרים.
**כן, אבל האם לא נכנעתם גם אתם
לטעמו של הקהל, בכך שאתם נותנים לו יותר
צחקה וכיבוד מאשר את הדברים שאתם רוי-
צים להגיד לו?**

יהונתן: אלה הם הזיופים שיש בהצגה. תראה, אתה
מוכרח להגיע אל הקהל דרך כל הקטליזטורים שאתה
מכיר. לפעמים אתה אומר: אני מוכן להתפשט כדי
שיתו מוכנים לשמוע את מה שאני רוצה להגיד. כדי
שקודם-כל אהיה אהוד עליהם ויהיו מוכנים לקבל אותי.
זה דרראג, היתה ההצעה של אורי זוהר, שעזר לנו
בהכנת המופע.
הוא אמר לנו מהתחלה: כדי להגיד דברים רציניים
אתם צריכים קודם-כל לקחת את הקהל לצד שלכם.
בסדר, אז צוחקים קודם. מה זה צחוק? צחוק זאת
קריאת-ביניים. כמו שיש אדם שצועק באמצע: "חרא!
כך זה שצוחק באמצע אומר: "אני מסכים איתכם!"
דני: וזאת פשוט דרך לא-משעממת להגיד דברים.
להגיד את זה כמו תנועת-המחאה של מוטי אשכנזי,
זה היה משעמם.

**השאלה היא: אם אחרי זה אתם אומרים
רבים לקהל באמת את כל הדברים שאתם רוי-
צים להגיד? האם באיזה מקום לא נכנעתם
למה שהוא רוצה ומוכן לשמוע?**

דני: מהתחלת המופע לא עשינו שום שינוי לטובת
הקהל, להיפך, הורדנו צחוקים.

יהונתן: אני חושב שאחרי שאנחנו צוחקים ומשתע-
שים, אני יכול לעמוד בשקט מאחרי שירי-מחאה רציני
וכבד, כמו אדוני המלחמה של בוב דילן, או השיר
שדני שר: גשם כבד עומד ליפוף. זה כמו בסרט הדיק'
טטור הגדול של צ'אפלין. לקראת הסוף, כשצ'אפלין
עומד שם במדים של הפיהרר ונושא נאום פאציפיסטי
ההומאני, אז מה שאני שמעתי מהנאום הזה זה - מה
שראיתם עד עכשיו בסרט זה ובל. זה לא מצחיק. זה
נכון. ולכן זה עצוב.

אני לא גאון כמו צ'אפלין. אני נר לרגליו. אבל אני
חושב שאנחנו משיגים את אותה המטרה. אחרי שאנחנו

יהונתן גפן: לחיילים אסור לראות

מצחיקים, אנחנו יכולים לבוא לאנשים ולומר להם:
מה שראיתם עד עכשיו זה לא מצחיק. זאת המציאות.
זאת האמת. שאנשים אוכלים מוח זה לא מצחיק. זה
נכון. יש רגע באולם שארבעה צ'צ'צ'ים קמים ועוזבים
את ההצגה באמצע. אבל כל מי שמסכים איתנו, שאר-
קלה מדי?
יהונתן: עבודה קלה? אתה יודע כמה קשה להצי-
חיק?

**הכוונה היא שעשיתם עבודה קלה כדי
כך שכשאתם מדברים נה, זה נהר משהו שלי
שן, אבסטרקטני כמעט... משהו בנוסח: הנה,
אנחנו ואתם יכולים לצחוק עליהם... כאילו
אתם נמנעים מלתקוף את הקהל היושב איתי
כש באולם, כאילו הוא בסדר...**

יהונתן: לא. אנחנו אומרים "אנחנו" והכוונה היא
אנחנו ואתם, שנמצאים בתוך החרא כמו כולם. ה"אנחנו"
זה האחד שיש לו כבר תולעים.
דני: בדיוק, המילה זה לא "הם" ולא "אתם". המילה
זה "אנחנו".
יהונתן: זה "אנחנו" שרוצים שהילד שלנו, כשיגדל,
יהי כמו איירונסייד, בכיסא-גלגלים. אבל הבעיה היא
גמרי אחרת. הבעיה היא אם אני, יהונתן גפן, עומד
מאחורי המילים שלי, האם אני מתגבד על פיהן. אני לא
יודע מי יושב בקהל ומה אני יכול לדרוש ממנו. השאלה
היא אם אני יכול לחיות לפי השירים שלי.
**ואתה מכיר שאתה יכול לחיות עדיפי
השירים שלך?**
יהונתן: עובדה. אם הייתי יכול לעזוב את מעריב
ולעמוד כאן על הבמה כדי להגיע לאמת... אבל נחזור

לבעייה של "אנחנו" והם". בכל ערב בצוותא יש ב-
קהל איזה מאה וזוגות נשואים. 20 מביניהם, לפחות, בוגי-
דים זה בזה. אז כשאני מדבר על בעלים הבוגדים
בנשותיהם ועל נשים הבוגדות בבעליהן, אני לא יודע
אם זה מרגיז אותם, אבל אני חושב שאם הם מספיק
חכמים, הם מבינים שזה מכוון אליהם. זה מוריד להם
איזו מסיכה מהפנים.

**האם אתה, יהונתן גפן, שלם עם זה
שאתה מניש את החומר של עצמך דקה שקד?**
יהונתן: זה הדבר הכי שלם שעשיתי בעולם. אני

..אנחנו ואתם נמצאים

בתוך החרא - כמו כולם!

מודע לזה שתמיד רציתי להציג. גם כשכתבתי בעיתון
ממוסד כמו מעריב רציתי לא להתחבא מאחרי העיתון.
זה לקח לי כמה חודשים, כשהתרגשתי וניגמגמתי עד
שיכולתי לעשות את זה. סוף סוף אני לא אסי דיין.
אבל עכשיו אני מרגיש את עצמי אמין.

דני: בקשר לשאלה שהתעוררה קודם, אם אנחנו
יכולים ליישם את מה שאנחנו אומרים על עצמנו, זה לא
תמיד ככה. אני יודע שיש דברים שאני מדבר עליהם
ולא יכול להגיע אליהם, או אני ככה. זה אנחנו. אני
חושב שאם היינו הולכים על משהו יותר חריף ויותר
פרובוקטיבי לגבי הקהל...

יהונתן: מה איתך? זה נורא חריף. אף אחד עוד
לא אמר, למשל, על הדתיים את מה שאנחנו אומרים,
שהסיבה שהרבה אנשים עוזבים את הדת וחוזרים לאלר-
הים זה משום שהדתיים מסתירים את אלהים עם
הוקנים שלהם...

**השאלה היא, שוב, אם זה כל מה
שאתה רוצה להגיד, וכי מה שמטיק עדיך ודרי
חץ עדיך?**

יהונתן: ברור שאני רוצה להגיד הרבה יותר. אבל
תפסתי קצה של חוט. אני מתחיל לחפור בתוך הבור,
אני מתחיל לפקח לאנשים את העיניים...
דני: בצורה הזו אנחנו יכולים להגיע לפי-ארבע
קהל...

יהונתן: אני לא רוצה להרגיז אותם, את אלה
שאני מדבר אליהם. אני רוצה לעשות להם טוב. אני
מתכוון להגיד להם את האמת. אפשר לומר אמת במיליון
צורות, אבל האמת היא רק אחת.
דני: מצאנו שביל-ביניים, דק מאוד, איך להגיע
לקהל שגם ייהנה, וגם יקלוט את הבשורה שאנחנו רוצים
להביא לו...

יהונתן: אני לא חושב שאיזה שחקן בתיאטרון
יכול היה להגיד למוטי פרידמן שיושב באולם, "אני
מריח משם איזה סירחון של נפט..." עשינו את זה, וזה לא
גרר תגובה שלילית.

דני: באחת ההצגות היה שר הבריאות ויקטור שר-
טוב, שר בממשלה שלנו. אחרי זה הוא בא להגיד לנו
שהוא נהנה, אבל נעלב מזה שלא הזכרנו אותו...
יהונתן: היתה גם אשתו של ראש-הממשלה...
איך היא הגיבה?

יהונתן: המילים שלה היו: "מאוד נהנית, אבל אני
מוכרחה לרוץ!"

כולם נהנים... גם הקורבנות?
יהונתן: רק עקיבא נוף לא אהב אותנו. הוא בא
להצגה הראשונה ויצא באמצע. מאז הוא מלכלך את
ההצגה בכל העיר... יש כמובן גם כאלה שמשמיעים
אותנו, במיכתבים. אחד כתב לי שאם הבן שלו ימות
במלחמה, הוא יבוא להרוג אותי. אחת כתבה לי שהיא
רוצה להתחתן איתי אבל לא יודעת מתי נוח לי...

יהונתן: האם בעקבות מה שקרה כך
בהצגה הזו, תעדיף להופיע מאשר לכתוב?
יהונתן: אני כל הזמן כותב. זה ההבדל ביני לבין

..קודם-כל אני - אחר

כך הדגל והמדינה!

שחקנים אחרים. אם אני רוצה לדבר, אז אני צריך לכו-
תוב את זה קודם. זו הכתיבה הכי טובה. עד עכשיו הייתי
המצחיקן של יום שישי בעיתון מימסדי. כאן אני יכול
להצחיק ולהעציב גם יחד. אין סוף לאפשרויות של
מה שאני יכול לעשות. עד שארגיש שאין לי מה להגיד.
ומה אתה, בעצם, רוצה להגיד?

יהונתן: את האמת שלי. שעלינו להתרחק יותר
בעצמנו לפני שמתקנים את העולם. להודות שאנחנו אולי
לא האנשים הכי טובים בעולם. קודם אני, ואחר-כך גם
הדגל והמדינה; שמוסד-הנישואין הוא מוסד
סגור; שכל מיני דברים כמו המואנים וסמים הם לא
זרים לי, כי הם אנשיים. זה מה שאנחנו אומרים בשר-
רוק'אנדרול: שהאהבה זה החומר שזורק אותך הכי
הרבה. בקיצור: לא ללכת למות בשביל מילים שאני
לא מבין אותן.
אנב, בנהלד הופעתם כבר?
יהונתן: עוד לא. אבל אנחנו נורא רוצים להגיע
גם לשם. אולי נוכל עכשיו להקים גם שלישייה של בני
נהלל: שולה חן, אני ומשה דיין.
דני: גם מפקד גייסות-השיריון, אלוף מוסה פלד,
הוא מנהלל, לא?
יהונתן: טוב, אז הוא יהיה המתופף.